

Kommunikationsutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av beredskapslagen och 79 § i värnpliktslagen

Till försvarsutskottet

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av beredskapslagen och 79 § i värnpliktslagen (RP 63/2022 rd): Ärendet har remitterats till kommunikationsutskottet för utlåtande till försvarsutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- konsultativ tjänsteman Perttu Wasenius, justitieministeriet
- lagstiftningsråd Tiina Ferm, inrikesministeriet
- lagstiftningsdirektör Kimmo Kiiski, kommunikationsministeriet
- beredskapsdirektör Mika Vuorinen, kommunikationsministeriet
- övl, chef för gränsbevaknings- och beredskapsenheten Jussi Napola, Gränsbevakningsväsendet
- enhetschef Heidi Kivekäs, Cybersäkerhetscentret
- chef Nuutti Nikula, Försörjningsberedskapscentralen
- direktör Jonna Juslin, VR-Yhtymä Oy
- ledande sakkunnig Markku Rajamäki, Finlands näringsliv rf
- verkställande direktör Peter Sund, Finnish Information Security Cluster - Kyberala ry
- intressebevakningsdirektör Ari Herrala, Finlands Transport och Logistik rf
- direktör för arbetsmarknads- och juridiska ärenden Maija Mattila, Rederierna i Finland rf
- verkställande direktör Elina Ussa, Tietoliikenteen ja tietotekniikan keskusliitto, FiCom ry.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- Närings-, trafik- och miljöcentralen i Norra Österbotten
- Meteorologiska institutet
- Posti Group Oyj
- Finlands Kommunförbund
- Finnair Oyj
- Neste Oyj
- WithSecure Oyj

Utlåtande KoUU 21/2022 rd

- Linja-autoliitto
- Finlands Speditions- och Logistikförbund rf.

Inget yttrande av

- Finavia Oyj
- Gasum Oy.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

(1) Utskottet anser att regeringens proposition är bra och ställer sig bakom den. Propositionen fick rätt brett stöd även bland de utfrågade sakkunniga.

(2) Dagens hot och krissituationer är mångfasetterade, och propositionen förbättrar Finlands möjligheter att agera i dessa krissituationer. Utifrån inkommen utredning anser utskottet att propositionen på behörigt sätt beaktar de synpunkter och behov i fråga om transport och kommunikation som identifierats i detta skede och som hör till utskottets ansvarsområde. I samband med en kommande totalreform av beredskapslagen (1552/2011) är det möjligt att närmare bedöma lagens struktur och de olika ändringsbehoven.

Definition av undantagsförhållanden och kritisk infrastruktur

(3) Utskottet välkomnar att definitionen av undantagsförhållanden i 3 § i beredskapslagen ses över med tanke på särskilt allvarliga situationer med hybridpåverkan. I definitionen beaktas olika hybridhot på ett klart mer täckande sätt än för närvarande. Propositionen motsvarar förändringarna i säkerhetsläget i Finland och i synnerhet den ökade hybridpåverkan. Utskottet välkomnar också att den föreslagna bestämmelsen gör det möjligt att överskrida tröskeln för undantagsförhållanden också på basis av de sammantagna konsekvenserna av flera olika hot eller händelser.

(4) Sakkunniga har understrukt att åläggandet av skyldigheter enligt beredskapslagen inte får medföra oskälig olägenhet för de aktörer som skyldigheterna gäller. Det är också viktigt att bedöma helheten i fråga om åläggandet av skyldigheter så att en skyldighet som åläggs med stöd av beredskapslagen inte orsakar olägenhet för de funktioner som har klassificerats som försörjningsberedskapskritiska till exempel genom allokering av personalresurser.

(5) Vid utfrågningen påpekades också att det av propositionen inte tydligt framgår att ett hot om ett nätagrepp kan överskrida tröskeln för undantagsförhållanden endast i det fall att hotet kan konstateras vara verkligt och allvarligt. Utskottet föreslår att försvarsutskottet i sitt betänkande bedömer behovet att precisera bestämmelsen eller tolkningen av den.

(6) Transport- och kommunikationsverket anser det vara bra att man i definitionen av kritisk infrastruktur tar hänsyn till definitionen av kritisk infrastruktur i statsrådets beslut om målen med försörjningsberedskapen (1048/2018). Utskottet ser det som nödvändigt att samhällets kritiska infrastruktur och de tjänster som är nödvändiga med tanke på människors hälsa eller säkerhet i enlighet med propositionen omfattar kommunikationsnät och informationssystem inom samhällets kritiska sektorer samt de trafik- och transporttjänster som är av kritisk betydelse för samhället.

Utlåtande KoUU 21/2022 rd

Skyldigheter som gäller transporttjänster

(7) I beredskapslagen föreslås en ny 122 a § där det föreskrivs om en skyldighet för leverantörer eller tillhandahållare av transporttjänster att under vissa undantagsförhållanden utföra transporter som är nödvändiga för upprätthållandet av säkerheten. Regleringen fick rätt brett stöd bland de utfrågade sakkunniga. Utskottet fäster dock försvarsutskottets uppmärksamhet vid att sakkunniga har lyft fram behovet att i fråga om de ersättningar som betalas utöver transportföretagen även ta hänsyn till de skador som eventuellt orsakas transportföretagens kunder.

(8) Vid behandlingen av ärendet har det betonats att tillgången på kritisk personal är av central betydelse med tanke på samhällets kritiska funktioner. I synnerhet poängterar utskottet att logistiken och fungerande transporter är av största vikt för samhällets funktion. I fortsättningen är det mycket viktigt för både myndigheterna och näringslivet att bedöma hur man kan säkerställa att den nuvarande förarbristen inte äventyrar samhällets funktion i olika krissituationer och undantagsförhållanden och att vidta eventuella åtgärder. När det gäller förare är det också viktigt att bedöma att de inte i onödan anvisas andra uppgifter i krissituationer.

Tillräckliga befogenheter

(9) Utskottet fäster också försvarsutskottets uppmärksamhet vid att det i samband med behandlingen av ärendet har framförts behov att utöka gränsförvaltningsmyndigheternas befogenheter enligt beredskapslagen. Utskottet anser att gränssäkerheten och befogenheterna är ytterst viktiga i det rådande instabila säkerhetsläget.

Sjötransporternas centrala betydelse

(10) Finland är mycket beroende av fungerande sjötransporter. Under undantagsförhållanden och i olika krissituationer spelar isförstärkta fartyg som seglar under finsk flagg och bemannas med besättning som är insatt i förhållandena en nyckelroll med tanke på samhällets funktion och näringslivet. När det gäller sjöfarten har sakkunniga särskilt betonat att myndigheterna ska ha tydliga verksamhetsmodeller och ansvarsfördelningar.

Definition av teleföretag

(11) Sakkunniga har också påpekat att begreppet teleföretag i 60 § i lagförslaget delvis lämnar det oklart om regleringen utöver de traditionella teleoperatörerna också omfattar till exempel utländska företag som har ett datacenter i Finland eller till exempel rotnamnsservrar på internet som förvaltas av den så kallade tredje sektorn. Utskottet betonar att också dessa aktörer kan ha en central betydelse för kommunikationsnätens och kommunikationstjänsternas funktion. Utskottet anser det vara viktigt att regleringen förtydligas till denna del och att man med tanke på Finlands säkerhet senast i samband med en totalreform av beredskapslagen bedömer vilka alla aktörer som behöver omfattas av regleringen.

Utlåtande KoUU 21/2022 rd

Beredskap under normala förhållanden

(12) Vid behandlingen av ärendet har det betonats att behovet att skydda samhällets kritiska infrastruktur har ökat betydligt i och med att säkerhetsläget har förändrats.

(13) Utskottet betonar den centrala betydelsen av beredskap under normala förhållanden med tanke på Finlands säkerhet och möjligheterna att klara av kriser. Det är särskilt viktigt att se till att de strukturer som hör till den kritiska infrastrukturen fungerar på alla sätt och att samarbetet mellan myndigheterna fungerar i alla situationer. Myndighetssamarbetet kräver bland annat på förhand klart definierade ansvarsfördelningar och tydliga ledningsförhållanden och praktiska övningar i hur man agerar i olika krissituationer.

Totalreform av beredskapslagen

(14) Enligt utredning till utskottet är avsikten att en övergripande översyn av beredskapslagen ska göras i samband med en totalreform av lagen. Beredningen av totalreformen börjar genast efter att den nu aktuella propositionen har lämnats. Utskottet betonar behovet av en övergripande översyn av beredskapslagen i brett samarbete och påskyndar totalreformen.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Kommunikationsutskottet föreslår

att försvarsutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors 18.5.2022

I den avgörande behandlingen deltog

vice ordförande Ari Torniainen cent
medlem Pekka Aittakumpu cent
medlem Heikki Autto saml
medlem Sandra Bergqvist sv
medlem Seppo Eskelinen sd
medlem Janne Heikkinen saml
medlem Petri Huru saf
medlem Juho Kautto vänst
medlem Jari Kinnunen saml
medlem Johan Kvarnström sd
medlem Joonas Könttä cent
medlem Sheikki Laakso saf
medlem Jenni Pitko gröna
medlem Mirka Soinikoski gröna
medlem Paula Werning sd

Utlåtande KoUU 21/2022 rd

Sekreterare var

utskottsråd Mika Boedeker
utskottsråd Juha Perttula.